

MILJÖFÖRVALTNINGEN
TRELLEBORG

Projekt Kosmetiska och hygieniska produkter

Projekt kosmetiska och hygieniska produkter i Trelleborgs kommun – ett delprojekt inom Samordnad kemikalietillsyn i Skåne län

Bakgrund

Vad är kosmetiska och hygieniska produkter?

Vad är kosmetiska och hygieniska produkter? Jo: produkter som är avsedda för människokroppens yttre delar eller tänder/munslemhinnor, avsedda för att rengöra, parfymera, förändra utseende, korrigera kroppslukt, skydda och bibehålla i gott skick. Kosmetiska och hygieniska produkter indelas enligt lagstiftningen i 21 undergrupper som exempelvis hårvård, parfymprodukter, tvål, ögonsmink, läppstift och solskydd.

Vem har tillsynen?

Ansvar för tillsynen över kosmetiska och hygieniska produkter delades upp den 1 juli år 1999 mellan Läke medelsverket och kommunerna. Tillsynen uppdelas praktiskt så att Läke medelsverket ansvarar för tillsynen över stora tillverkare och importörer och kommunerna ansvarar för tillsynen över mindre tillverkare och importörer samt försäljare av kosmetiska och hygieniska produkter. Miljönämnden är den tillsynsmyndighet i kommunen som skall kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt Läke medelsverkets föreskrifter som omfattar kosmetiska och hygieniska produkter.

Projekt startades

Eftersom den kommunala tillsynen hittills varit sparsam i försäljningsledet, startades ett regionalt länsprojekt av Länsstyrelsen i Skåne län för Skåne alla kommuner. Miljöförvaltningen i Trelleborgs kommun har deltagit i den arbetsgrupp, som tagit fram inventeringsmaterial till de deltagande kommunerna, i form av ett tillsynspaket med handledning, checklistor över märkning och innehållsförteckning samt förslag till inspektionsrapport (bilaga 1).

Projektets syfte

Projektets syfte är att se till att de kosmetiska och hygieniska produkter som säljes är korrekt märkta, vilket är en förutsättning för att konsumenterna skall kunna göra ett bra produktval både ur hälso- och miljösynpunkt. Ca 12 % av konsumenterna drab-

Genomförande

Start våren 2001

Projektet startades med en projektbeskrivning till miljönämnden våren 2001 och miljönämnden uppdrog åt miljöförvaltningen att genomföra projektet. Ett informationsbrev och informationsbladet ”Regler för kontroll av kosmetiska och hygieniska produkter” från Läkemiddelsverket sändes under våren år 2001 till de försäljningsställen som berörs av märkningsbestämmelserna. En informationsartikel skrevs i Vårt Trelleborg, nr 1/2001, ”När tog du senast arsenik i ansiktet?”

Inspektion av 13 försäljningsställen

Inspektion skedde av 13 försäljningsställen i Trelleborg, varav 7 butiker, 1 leksaksaffär, 4 frisörer och 1 skönhetsalong, se tabell 1. Miljöförvaltningens miljöinspektörer deltog i inspektionsarbetet. Vid varje försäljningsställe kontrollerades mellan 6 och 14 produkter enligt checklistorna för märkning respektive innehållsförteckning.

Vad kontrollerades?

Vid inspektionerna kontrollerades produkterna mot Läkemiddelsverkets föreskrifter. Speciellt kontrollerades produkterna gentemot föreskriften om kontroll av kosmetiska och hygieniska produkter (LVFS 1996:7), som innehåller reglerna för märkning av produkterna. Vidare kontrollerades produkterna gentemot föreskriften om förbud och begränsningar för vissa ämnen att ingå i kosmetiska och hygieniska produkter (LVFS 1996:14, 1997:18, 1998:9, 2000:4, och 2000:5). Föreskriften innehåller 5 bilagor, med listor över förbjudna ämnen, ämnen som får användas under vissa begränsningar och villkor, tillåtna färgämnen, tillåtna konserveringsmedel, provisoriskt tillåtna konserveringsmedel samt över provisoriskt tillåtna UV-filter. Generellt kan sägas att kosmetiska och hygieniska produkter inte får innehålla narkotika, läkemedel, t.ex. östrogener och morfin, cancerframkallande ämnen, t.ex. nikotin, klorerade lösningsmedel, vissa tungmetaller och växtextrakt med likartad effekt, t.ex. *Digitalis purpurea* L.

De brister i märkning och innehåll som kontrollerades framgår av ”checklista märkning” respektive ”checklista innehållsförteckning” (bilaga 1). Bland annat kontrollerades följande:

Finns innehållsdeklaration?

från växter anges med latinska namn samt färger med CI (Color Index) och 5 siffror, t.ex. CI 19140. Vidare skall Hand i bok-symbol finnas om förpackningen är liten, och i så fall skall information finnas skyltad bredvid produkten i s.k. bok.

Dessutom kontrollerades om förbjudna ämnen fanns i produkterna, om varningstext fanns där det krävdes, samt om olämpliga drivgaser, konserveringsmedel och antibakteriella ämnen, lösningsmedel och metaller fanns i produkterna.

Kommunikation mellan kommunerna och Läkemedelsverket

Ett informationssystem med e-post mellan kommunerna och Läkemedelsverket har möjliggjort en snabb och rationell dialog angående de kosmetiska produkternas märkning och innehåll. Gunnar Guzikowski, kemist på Enheten för läkemedelsnära produkter, Läkemedelsverket, har bistått projektet med kunskap och råd under projektets gång.

Inspektionsrapporter

Inspektionsrapporter angående brister i märkning och innehåll kommer att sändas till varje inspektionsobjekt.

Inventeringsresultat

Resultaten i samtliga kommuner

Sammanställning över resultaten har sänts till länsstyrelsen i Skåne län (bilaga 2) som skall sammanställa kommunernas resultat. En uppföljningsträff skedde i november år 2001 på Länsstyrelsen i Malmö, då det framkom att 22 skånska kommuner tillsammans har kontrollerat 2085 produkter, varav man fann brister i märkningen hos 662 st (32 %)

Resultaten i Trelleborgs kommun

Vid sammanställningen i Trelleborgs kommun konstaterades att 114 produkter hade kontrollerats på 13 försäljningsställen, varav 1 leksaksaffär. Av dessa 114 produkter befanns 69 st (60.5 %) ha brister i märkningen. Av 13 barnprodukter hade 6 st (46 %) brister i märkningen.

Av de 114 produkterna befanns 6 st (5 %) innehålla förbjudna ämnen eller ämnen

Slutsatser

Komplicerat regelverk

Märkningsreglerna är komplicerade och svår genomträngliga, speciellt för konsumenterna. Därför är det viktigt att innehållet anges korrekt, så att konsumenten kan välja eller välja bort de produkter som innehåller t.ex. allergiframkallande ämnen. En ny trend är att produkterna kan innehålla växtextrakt av olika slag, vars innehåll är svårkontrollerbart och som kan ge biverkningar vid användning. Läkemedelsverket anser också att denna utveckling är olycklig.

Stora brister i märkningen

Bristerna i märkningen och innehållet i kosmetiska och hygieniska produkter är stora. Enligt Läkemedelsverket beror detta delvis på att produkterna ute i butikerna oftast är gamla, och att tillverkare och importörer ligger steget före vad gäller märkning och innehåll. Sålunda kan gamla partier med förbjudet innehåll eller produkter med bristfällig märkning ”valsa runt” för att finna köpare. Tillsynen i kommunerna skall bidra till att sätta stopp för denna handel. En del av bristerna i produkternas innehåll kan delvis bero på okunskap hos tillverkare och importörer.

Förslag till förbättringar

Vid uppföljningsmötet i november föreslogs Läkemedelsverket ta fram en s.k. OBS-lista för kemikalier ingående i kosmetiska och hygieniska produkter liknande Kemikalieinspektionens OBS-lista. En sådan OBS-lista skulle kunna ligga till grund för tillämpningen av utbytesregeln i miljöbalkens 2 kapitel om allmänna hänsynsreglerna, både ur miljö- och hälsosynpunkt. Kanske skulle formaldehyd, toluen och blyacetat hamna på en sådan lista. Läkemedelsverket kommer vidare att på sin hemsida lägga ut råd till konsumenter och begära bättre egenkontroll av tillverkare och importörer.

Genomslagskraft i framtiden!

Länsprojektet i Skåne är det första i sitt slag i Sverige. Det kommer att startas fler i Sverige, t.ex. kommer Stockholms stad att starta ett projekt inom kort. Innehåll och märkning av kosmetiska och hygieniska produkter kommer även att diskuteras i EU. Projektet kommer med andra ord få genomslagskraft i framtiden!

Tabell 1 INSPEKTERADE FÖRSÄLJNINGSTÄLLER

Inventeringsobjekt

Butiker

H&M

ICA Supermarket Valen

Lindex

Trelleborgs Hälsokost

Konsum Valen

Parfymeri Elsette

Maxi

Leksaksbutik

BR Leksaker

Frisörer

Verenasalongen

Canes Frisörsalong

Studio M o C

Salong Nacksvinget

Skönhetssalonger mm

Kicks Kroppsvård

TABELL 2 PRODUKTER MED FÖRBJUDET ELLER BEGRÄNSAT INNEHÅLL ELLER FELAKTIG MÄRKNING

Förbjudet innehåll	Produkt
Cocamide dea tillsammans med 2-bromo-2-nitropropane-1,3-diol	Oljeshampoo (Vasco AB)
Cocamide dea tillsammans med 5-bromo-5-nitro-1-3-dioxane	La Perle Coiffure Unic Hair Care System Shampoo
Avsaknad varningstext	
Saknar ”Innehåller jod”	Natusan Baby Tvättservettter Baby Lotion (Johnson-Johnson)
Olämpligt innehåll	
Drivgas propan/butan	Sohni och Co Fluorescent Hairspray Color
Konserveringsmedel Formaldehyd	Wella Shampoo
Konserveringsmedel Kathon CG (isotiazoliner)	Proffs Styling Gel (HoM), Clearasil Head and Shoulders Keune Gel, Holland Rebalance Straight Line Curl Relaxing Shampoo L´anza Keune Pearl Shine Gel Hold 12 factor extra Keune P13 Shampoo
Lösningsmedel toluene	Cutex nailstrenghtener Dupont Nagellack
Metaller	Thai Crystal Mist (”trace minerals less than 3 %, .. strontium, barium)
Felaktigt angivet innehåll	
”Innehåller hennafärg”	Henna Svart (Herbique)